

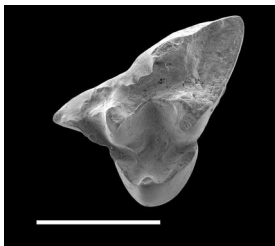
L'últim marsupial europeu a Castelló

12/2012 - Biologia. Investigadors de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont, del qual la UAB és un dels patrons, han trobat restes d' *Amphiperatherium frequens*, un petit mamífer que és l'últim marsupial que va sobreviure en el continent europeu, a un jaciment a Castelló. Fins ara, aquesta espècie estava limitada al centre d'Europa, sent així aquesta la seva presència més meridional. Aquesta troballa obre nous interrogants sobre els ecosistemes mediterranis del Miocè, així com sobre les característiques biològiques de la pròpia espècie.

El registre fòssil indica que un cop extingits els dinosaures fa uns 65 milions d'anys, els ecosistemes terrestres van passar a ser dominats pels mamífers. Però mentre zones aïllades des de bon començament, com Austràlia o Amèrica del Sud, van desenvolupar les seves pròpies radiacions adaptatives basades en mamífers marsupials ('metateris'), a la resta de continents es van imposar els mamífers placentaris ('euteris'). Es pot dir que als dos primers continents, el contingut de mamífers marsupials és producte d'un aïllament geogràfic que va evitar durant molts milions d'anys la competència ecològica amb els mamífers placentaris.

El cas contrari, representat pel continent Euroasiàtic, il·lustra molt bé la millor adaptació ecològica dels mamífers placentaris envers els marsupials per una desaparició gradual dels segons durant el Paleogen, fa entre 65 i 23 milions d'anys. En començar el Neogen, la segona part del Terciari, només quedava una espècie a Europa: *Amphiperatherium frequens*. Els motius pels quals *Amphiperatherium frequens* va poder sobreviure a Europa uns quants milions d'anys més que la resta d'espècies de marsupials és encara un misteri. El seu registre fòssil al Neogen Europeu es limitava fins ara a Alemanya, França, Àustria, República Txeca i Suïssa, països tots ells centreeuropeus. El descobriment de noves restes dentals fòssils als sediments del Miocè d'Araia (Castelló) esdevenen el registre més meridional d'aquesta espècie a Europa. Això obre nous interrogants en relació a la biologia de la mateixa espècie i als ecosistemes continentals europeus del Miocè.

Una dent de llet d'*Amphiperatherium frequens* trobada a Castelló, amb microscopi electrònic. L'escala gràfica equival a 1 mm.

Si les grans poblacions d'*Amphiperatherium* es van concentrar al centre d'Europa, cal suposar que va ser allà on es van donar les condicions ambientals més favorables. Essent així, la presència de poblacions a la Península Ibèrica, ni tan sols en el cas que haguessin estat aïllades, fa pensar en una necessària continuïtat latitudinal en algun moment dels ambients favorables pels representants d'un grup de mamífers tan malmès com sensible.

Les noves restes fòssils, datades bioestratigràficament en uns 16 milions d'anys d'antiguitat, representen només una petita fracció del contingut faunístic total dels jaciments, i es limita a unes quantes molars superiors, incloses quatre dents de llet. Però malgrat essent limitada en nombre d'elements recuperats, la troballa de dents d'*Amphiperatherium* a Alcora (Castelló) documenta una notable expansió del rang biogeogràfic conegut per aquest marsupial europeu del Miocè.

D'altra banda, sembla igualment clar que, havent prospectat i excavat nombrosos jaciments d'edat semblant del centre peninsular, l'absència de fòssils d'*Amphiperatherium* en aquests pot considerar-se real. Per tant, hem de suposar que alguna barrera de tipus físic o ambiental va evitar la expansió d'aquest petit mamífer cap a zones interiors. Potser en un futur, noves investigacions relacionaran aquest fet amb la determinació del perfil paleobiològic d'aquesta peculiar espècie, relict Miocè d'un passat molt més gloriós dels marsupials a Europa.

Marc Furió

Institut Català de Paleontologia

Marc Furió, Francisco J. Ruiz-Sánchez, Vicente D. Crespo, Matthijs Freudenthal, Plinio Montoya. The southernmost Miocene occurrence of the last European herpetotheriid *Amphiperatherium frequens* (Metatheria, Mammalia). *Comptes Rendus Palevol* Volume 11, n° 5 pages 371-377.